

МОРФОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ГЕОЛОГІЧНОГО ПАМ'ЯТНИКА СОКІЛЬСЬКА СКЕЛЯ

Вступ. В межах території нашої країни виділяється велика кількість складових частини, таких як: Український щит, Причорноморська западина, Волино-Подільська плита, Передкарпатський прогин, мегантиклінорій Українських Карпат та інші. Вони характеризуються давньою різноманітною геологічною історією, внаслідок чого в них присутня певна геологічна будовою. В межах деяких частин геологічних структур, гірські породи які формують їх будову, виходять на денну поверхню. Ці виходи, які мають важливе наукове значення, називаються геологічними пам'ятниками. Дослідження відповідних пам'ятників дозволяє відтворити певні особливості розвитку земної поверхні, сприяє кращому вивченню геологічної будови нашої країни. Саме тому тема нашої статті є актуальною [3].

Матеріали дослідження. Висхідним матеріалом для даної статті стали матеріали дослідження морфометричних особливостей геологічного пам'ятника Соکیلська скеля, які проводилися в травні 2016 року під час науково-дослідної експедиції співробітників кафедри екології та географії.

Формування мети та завдання дослідження. Головною метою нашого дослідження було вивчення морфометричних та літологічних особливостей цього геологічного пам'ятника. Для досягнення мети перед нами були поставлені наступні завдання:

1. Визначити географічне розташування геологічного пам'ятника Соکیلська скеля.
2. Проаналізувати його зовнішні морфологічні та морфометричні особливості.
3. Дослідити літологічні особливості цього геологічного пам'ятника.

Географічне розташування. Соکیلська скеля представляє собою скелясте урвище, розташоване в північній частині Покутсько-Буковинських Карпат, між селами Тюдів та Великий Рожин, що у Косівському районі Івано-Франківської області, на лівому березі річки Черемош (рис.1.) [1].

Загальна характеристика. Цей геологічний пам'ятник, складений породами палеогенового віку (тобто його приблизний вік 25 мільйонів років), він представляє собою скелясте (флішового типу) урвище, на південно-східних відрогів Соکیلського хребта (940 м абсолютна висота), який бере початок в Соколівці і закінчується в селі Тюдів, тобто має довжину – 15 км. Обидва схили хребта круті, сам геологічний пам'ятник представляє собою абсолютно урвисту поверхню (рис.2.) [2].

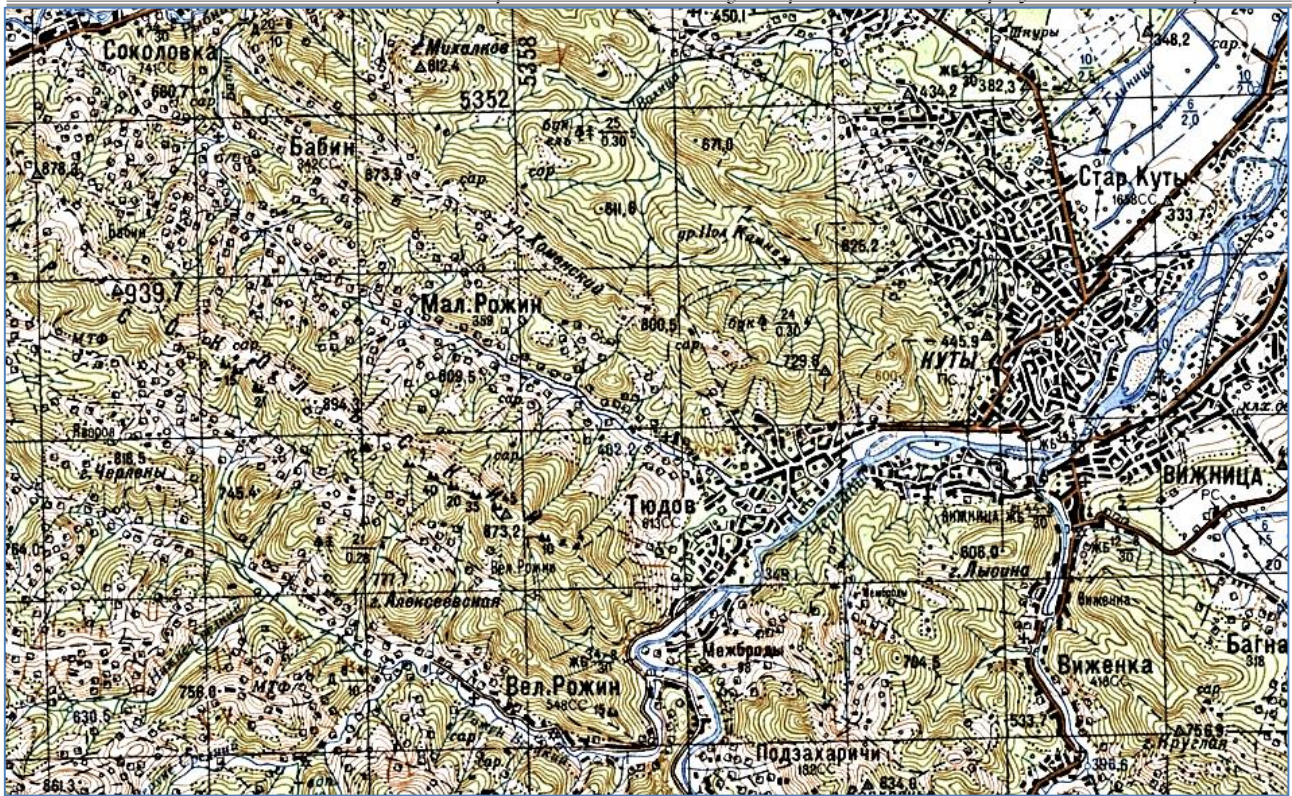

Рис.1. Географічне розташування хребта Соکیلського

Морфогенетична характеристика. Формування Покутсько-Буковинських Карпат відбувалося в палеогені та неогені в результаті складчасто-насувних рухів. Утворення геологічного пам'ятника було здійснено завдяки сумісному впливу розривної тектоніки (формування розломів) та ерозійної діяльності річки Черемош (рис.2.) [4].

Рис.2. Зовнішній вигляд геологічного пам'ятника Соکیلська скеля

Геологічна характеристика. В межах геологічної пам'ятки Сокільська скеля наочно виділяється три свити: верхня, середня та нижня (рис.3.). Нижня свита представлена пісковиками, верхньо-палеоценового віку (55 млн. років). В межах середньої свити виділяється товща флішу зеленого кольору, нижньо-еоценового віку (50 млн. років). Верхня свита представлена плитчастими, окам'янілими алевролітами, середньо-еоценового віку (45 млн. років) (рис.3) [1].

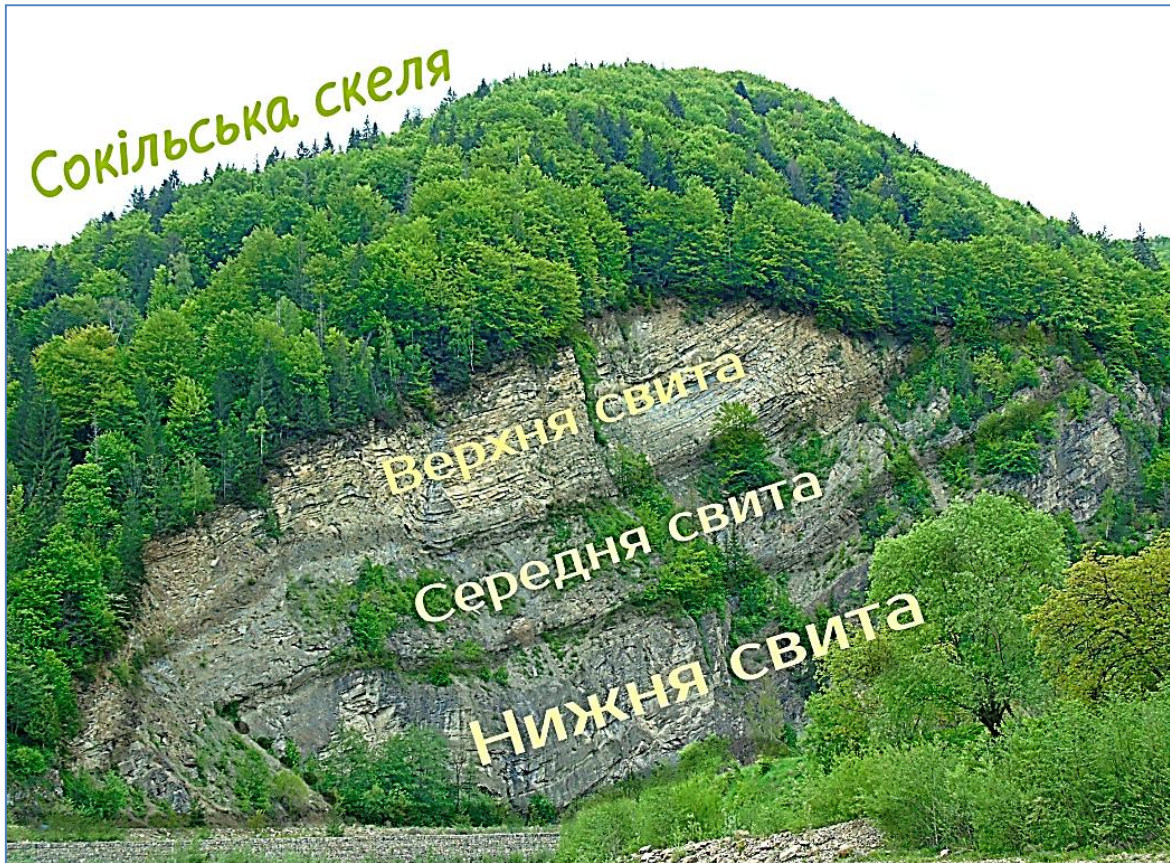

Рис.3. Виділення трьох свит в межах Сокільської скелі

За літературними джерелами відомо, що в межах цієї скелі виділяється четверта свита зелених аргілітів, верхнього-еоценового віку (40 млн. років), але ми не змогли її виділити в межах всього розрізу, тому інструментально вимірювали лише три свити [1].

Морфометрична характеристика. Морфометричний аналіз здійснювався за допомогою далекоміру (Bresser 4/800 x) та теодоліту. В результаті ми визначили потужність трьох свит: верхня свита становить 32 м, середня 21 м та нижня 47 м.

Висновки. На основі проведених досліджень ми визначили, що геологічний пам'ятник Сокільська скеля був утворений в палеогені. У його будові яскраво виражаються три свити, які складені такими породами, як пісковики (нижня свита), фліш зеленого кольору (середня свита) та плитчасті окам'янілі алевроліти (верхня свита). Проведено морфометричні заміри свит. Найпотужніша нижня свита (47 м), середньої потужності верхня свита (32 м) та найменш потужна середня свита (21 м).

Рис.4. Проведення морфометричних вимірювань за допомогою далекоміру

Список літератури:

1. Геологічні пам'ятки України / [за ред. В.І. Калініна, Д.С. Гурського]; в 4-х томах. – К., 2007. – 320 с.
2. Геологические памятники Украины: Справочник-путеводитель / Коротенко Н.Е. и др. – К., 1987. – 136 с.
3. Рычагов Г.И. Общая геоморфология: учебник / Г.И. Рычагов; [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Изд-во Моск. ун-та: Наука, 2006. – 416 с.
4. Стецюк В.В. Основи геоморфології: навч. посіб. / В.В. Стецюк, І.П. Ковальчук; за ред. О. М. Маринича. – К.: Вища шк., 2005. – 495 с.

***О.В. ДАВИДОВ,
І.С. ПОЛЬОВА***

**АГРОПЕРЕТВОРЕНІ ҐРУНТИ СОЛОНЦЕВИХ
КОМПЛЕКСІВ НОВОТРОЇЦЬКОГО РАЙОНУ:
ГЕНЕЗИС, ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН**

Актуальність теми. Актуальність дослідження ґрунтового покриву Новотроїцького району зумовлена тим, що ґрунт зазнає значних перетворень внаслідок антропогенної діяльності, наслідками якої є вторинне засолення ґрунтів, вітрова ерозія, зменшення вмісту гумусу в ґрунті, що в свою чергу призводить до того, що ґрунти швидко втрачають свої позитивні властивості при нераціональному